

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

לך לך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החייל ב"צבאות השם" לוי יצחק שי
ליום הולדתו השני לאוישו"ט, בש"ק פי לך לך, י"ג מ"ח,
ה'י תהא שנת עשירות - שנת "פרצת"

ולזכות הוריו

הווי"ח ר' יוסף חיים וזוגתו מרת הדס אסתר שיחיו אורן

נדפס ע"י זקניו

הווי"ח ר' ישראל וזוגתו מרת מזל שיחיו אורן

הווי"ח ר' רחמים הכהן וזוגתו מרת ליליאן שיחיו דואק

*

לזכות

החתן התי הרב יוסף יצחק והכלה מרת חי' רחל שיחיו ביטון

לרגל נישואיהם בשעטומ"צ, ביום יו"ד מ"ח,

ה'י תהא שנת עשירות - שנת "פרצת"

"ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות"

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יעקב וזוגתו מרת שולטאנה שיחיו ביטון

הרה"ת שלום וזוגתו מרת מלכה יהודית שיחיו אחראר

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. „השאלה על דברי אברהם למען ייטב לי בעבורך“

על דברי אברהם לשרה! לפני הגיעם למצרים, והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, והרגו אותי ואתך יחיו, אמרי נא אחותי את, למען ייטב לי בעבורך, וחיתה נפשי בגללך” – ידועה השאלה², כיצד העמיד אברהם את שרה במצב כזה שהמצרים יקחוה כדי שהוא יינצל על-ידי כך?

המפרשים³ מסבירים כיצד לא עבר אברהם במעשה זה על איסור כל-שהוא, ובזוהר⁴ נאמר שאברהם היה בטוח שזכותה של שרה תעמוד לה ולא יגעו בה לרעה.

אך לגמרי אין מובנים דברי אברהם באמרו „למען ייטב לי בעבורך“, שמשמעותם, שעל-ידי אמירתה, „אחותי את“ יתנו לו מתנות⁵: הייתכן שכאשר מדובר על ענין חמור כל כך – העמדת שרה במצב שאינו רצוי, כדי להימנע מסכנת נפשות – יש מקום כל שהוא למחשבה אודות קבלת מתנות, עד כדי כך שזוהי הסיבה העיקרית ל „אמרי נא אחותי את, למען ייטב לי בעבורך“⁶?

(1) פרשתנו יב, יב-יג.

(2) ראה אברבנאל (שאלה הי"ג). אלשיך כאן. מפרשי רש"י בפסוק יג (גו"א, באר מים חיים, צידה לדרך, שפ"ח ועוד (וראה גו"א ולבוש האורה יג, ג). פני דוד (להחיד"א) פרשתנו אות ד. ובכ"מ.

(3) ראה פנים יפות (פסוק יב). תפארת יהונתן (לר"י אייבשיץ) פסוק יג. צפע"נ עה"ת (יב, יז). מקומות שנסמנו בהערה שלפניו. תו"ש אות קמה בארוכה.

(4) פרשתנו פב, רע"א. וראה זחר שהובא לקמן בפנים (ס"ב).

(5) פרש"י עה"פ.

(6) ברד"ק: הטובה שלא יהרגו אותו כי לא נתכון אברם שיעשו עמו טובה אחרת. וכ"ה להאברבנאל ואלשיך שם (הג"ל הערה 2). ועוד הוא לפי הרמב"ן שם, יא. טור הארוך (יב). וכן לפי מפרשי רש"י הנ"ל ואשר עיי"ן גירום להצלת שרה, ע"ש. אבל פשוטו דפרש"י „יתנו לי מתנות“ לא משמע הכי. וראה לקמן סעיף ב.

ב. דברי הזוהר בענין זה, והשאלות על כך

בספר הזוהר⁷ שואלים על כך „וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה רחילו דקודשא-ברוך-הוא (=שהוא ירא חטא ואוהב ה') הוה אמר הכי על אתתיה (=היה אומר כך על אשתו) בגין דיוטבין ליה (=כדי שייטב לו)“? ומשיבים על כך, שאברהם „לא סמיך על זכותא דיליה (=לא סמך על זכותו שלו) ולא בעא מן קודשא-ברוך-הוא לאפקא זכות“ (=ולא ביקש מן הקדוש-ברוך-הוא להפיק את זכותו) אלא על זכותא דאתתיה דירווח בגינה ממונא דשאר עמין (=וסמך על זכות אשתו שירווח בעבורה ממון של שאר העמים) דהא ממונא באתת' זכי ל' בר נש (=כי לממון זוכה האדם בזכות אשתו), ומפורט שם כיצד על-ידי „אשה משכלת“ מגיעים ל „זוכה בכולא“. לאחר מכן נאמר ב „זוהר“, „וסמיך על זכותא דילה (=וסמך על זכותה שלה) דלא יכלין לאענשא ליה ולחייכא בה ובגיני כך לא יהיב מדי⁸ למימר אחותי היא (=שלא יוכלו להענישו ולצחק בה, ומשום כך לא הסתכן באמרו אחותי היא)⁹“.

גם בכך יש להבין: הקושיה העיקרית של ה „זוהר“, „וכי אברהם... הוה אומר הכי על אתתיה בגין דיוטבין ליה“ היא, כדלעיל, כיצד העמיד אברהם את אשתו, שרה, במצב כזה „בגין דיוטבין ליה“ והתשובה הפשוטה לכך היא, שהיה ברור לאברהם „דלא יכלון .. לחייכא בה“ ולכן „לא יהיב מדי למימר אחותי היא“. ומדוע, אפוא, נאמר בזוהר בתחילת התשובה לשאלה, שאברהם היה בטוח „דירווח בגינה ממונא“, ומרחיב על כך את הדיבור, ואילו את העיקר, שהוא היה בטוח שלא יוכלו

(7) ח"ג נב, א.

(8) בס' אספקלרי' המאירה (פי' על זחר – פיורדא תקל"ז) כ' דצ"ל „לא דחיל מדי“.

(9) בש"ך עה"ת (פרשתנו) מהזוהר, ובגיני כך לא אמר איהו אחותי היא“. וצ"ע.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגינים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, הו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

וזאת היתה גם המטרה בירידה למצרים – זיכור ניצוצות הקדושה הנמצאים שם¹⁶.

וכיוון שהמצוות, שמהותן היא זיכור ניצוצות הקדושה בעולם, צריכות להתבצע, באופן כללי, בדרך הטבע¹⁷ – לכן אמר אברהם לשרה „אמרי נא אחותי את” ועל ידי כך תתבצע באופן טבעי מטרת ירידתו למצרים (התעלות אברהם על-ידי זיכור הניצוצות) – למען ייטב לי בעבורך.”

השאלה בזהר היא: בדרך כזו יוצא שהענין של „ייטב” – העליה באמצעות זיכור הניצוצות – „דיוטבין ליה”, יהיה רק לאברהם ולא לשרה. ואדרבה, שרה תימצא אצל המצרים, כפי שאכן ארע בפועל – ותוקח האשה בית פרעה¹⁸, גם אם לא יוכלו לפגוע בה –

והשאלה היא: כיצד ייתכן לומר שאברהם יגרום לשרה לירידה גדולה כל-כך, להיות בבית פרעה, לצורך העליה¹⁹ שתצמח לו²⁰ בכך?

אמנם היה ברור לאברהם שמטרת ירידתו למצרים היא לצורך עליה – „ייטב לי”, אך דרכים רבות למקום, ואברהם צריך היה לסמוך על הקדוש-ברוך-הוא שתכלית זו תתבצע בדרך אחת²¹, ולא על-ידי ירידתה של שרה?

ועל כך עונים בזהר: „לא סמך על זכותא דיליה... אלא על זכותא דאתתיה, דירווח בגינה ממונא... דהא ממונא באתתיה זכי ליה בר נש” – לרווחי ממון

לעשות לה מאומה, אומרים בזהר בסוף התשובה?

יותר מכך: בתחילת התשובה נאמר בזהר „לא סמך על זכותא דיליה ולא בעא מן קודשא בריך הוא לאפקא זכותיה אלא...” – ולכאורה, אין הדבר קשור כלל לתשובה על השאלה „וכי אברהם... הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטבין ליה”.

ג. המשמעות הרוחנית של הירידה למצרים והדרך להגשמתה

ההסבר לכך הוא:

הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לאברהם שעל-ידי „לך לך מארצך...” הוא יזכה ל„ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך”¹⁰, והמשמעות של „ואברכך” היא „בממון”¹¹, ולפיכך הבין אברהם שהקדוש-ברוך-הוא כיוון את מעשיו כך שייאלץ לעזוב את ארץ ישראל („משיאו לצאת ממנה”¹²) ולרדת מצרימה” כדי ליישם את ההבטחה „ואברכך” על-ידי „לך לך”.

וכיון שהוא ראה דרך טבעית למימוש „ואברכך” בממון במצרים¹³, על-ידי דברי שרה שהיא אחותו¹⁴, לכן הוא אמר „אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך”, ואכן כך היה למעשה, שעל-ידי דבריה אלה, הרי „ולאברם”¹⁵ היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמורים...”

וכשם שהענין בפשטותו, כך הוא גם בפנימיותו: על-ידי „לך לך” היה אברהם צריך להגיע לעליה – הליכה – בדרגות רוחניות, על-ידי בירור וזיכור ניצוצות הקדושה בעולם.

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי”א עוסק בצ”צ באמונה מסור ונתון לעשות צדקה וחסד בעל מעשים ומרץ ורב פעלים הרה”ח התמים ר’ שניאור זלמן ע”ה בן הרה”ח התמים ר’ יצחק אלחנן הלוי הי”ד שגלוב

מקושר מאוד לכ”ק אדמו”ר מה”מ מליובאוויטש ממיסדי ומנהלי הארגון “פרי” לקרב את היהודים עולי רוסיה לאביהם שבשמים ולהכניסם בבריתו של אאע”ה המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון הפיץ תורה ע”י שיעוריו הרבים ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו’ השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך ולחיוזק כבוד רבני ליובאוויטש זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה נפטר בשם טוב כ”א תמוז ה’תשס”ו ת’ נ’ צ’ ב’ ה’

16) ראה בארוכה לקו”ש [המתורגם] ח”ה ע’ 62 ואילך. וש”נ.

17) ראה שם ע’ 81 ואילך, וש”נ.

18) יב, טו.

19) וע”ד שאין אומרים לאדם חטא בשביל שיוכה חבירך (שבת ד, א).

20) שהרי ההטבה דהרווחת ממון היתה לאברהם, כלשון הכתוב „ולאברם הטיב בעבורה ויהי לו כו’”, וכן לקמן יג, א”ב: ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו גו’ (ומ”מ ממשך) ואברם כבוד מאד במקנה גו’.

21) וע”ד מש”כ הרמב”ן שם, והי’ לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו. ולדעתו „אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יתרגוהו”.

10) ריש פרשתנו.

11) פרש”י עה”פ (פי’ הראשון).

12) פרש”י יב, יו”ד. ולא כברמב”ן שם דיציאתו מפני הרעב „עון אשר חטא”. וראה אברבנאל (ועוד) שמקשה על פי’ הרמב”ן. אבל ראה זהר פרשתנו פא, ב.

13) משא”כ ב’ הדברים האחרים „ואעשך לגוי גדול” – בנים, „ואגדלה שמך” – שם (רש”י שם), שאין זה תלוי בו. וראה אוה”ח עה”פ יב, יג.

14) ראה פנים יפות פסוק יג. צידה לדרך שם.

15) יב, טז.

זוכה האדם על-ידי אשתו – ומכאן מובן שכך הדבר ברוחניות: כדי שתתקיים התעלות על-ידי זיכרון הניצוצות במצרים, אין די בירידת אברהם למצרים, ואין ביכולתו לסמוך על זכותו בלבד, אלא יש צורך ב„זכותא דאתתיה“. דוקא באמצעות ירידת אשתו ל„בית פרעה“ ניתן להעלות את הניצוצות – „דירווח בגינה ממונא לשאר עמין“.

וכיוון שמטרת הירידה היא העליה שתבצע באמצעות „אשה משכלת“ – שרה, הרי מובן, שבזכותה, לא יכלין לאענשא ליה (לא תיגרם ירידה לאברהם) ולחייכא בה“ (ולא ירידה לשרה).

ד. שני סוגי העבודה הרוחנית בדומה לשני סוגי האהבה

ככל „מעשה אבות“, גם ענין זה הוא „סימן לבנים“²² – הוראה לגבי העבודה הרוחנית של האדם ולגבי ירידת הנשמה לגוף בכלל, ובמיוחד הירידה לגלות, שהרי אברהם ושרה רומזים לדרגות של נשמה וגוף, כמוסבר בהרחבה ב„זוהר“²³.

כלומר: בעבודת התורה והמצוות וזיכרון הניצוצות יש, באופן כללי, שני אופנים: (א) עבודה הנעשית בעיקר על-ידי הנשמה, ורק מורגשת מעט גם בגוף. (ב) עבודה הנעשית בעיקר עם הגוף ובאמצעותו. האדם העובד אינו מנותק מעניני העולם הגשמיים. להיפך, הוא יורד מדרגתו ו„מתלבש“ בעניני העולם הזה, אשר „קשים ורעים והרשעים גוברים בו“²⁴, ושם הוא מקיים תורה ומצוות ומזכך את ניצוצות הקדושה הנמצאים שם.

באופן כללי דומה הענין למוסבר בהרחבה בתורה החסידות²⁵ לגבי שני אופני העבודה

הרוחנית, אופן של „אחותי“ ואופן של „אשתי“, שאלה הן שתי דרגות באהבת ה' הדומות לשני סוגי האהבה – בין אח לאחותו, ובין איש לאשתו:

האהבה המסותרת הקיימת אצל כל יהודי מצד נפשו האלקית, הטבועה אצל היהודים בהיוולדם ולא תיתכן בה פגיעה, דומה לאהבה שבין אח לאחותו, שהיא אהבה טבעית מהולדתם, ולא תיתכן הפסקתה. שלא כאהבה בין איש לאשתו שיתכן בה פירוד באמצעות גירושין.

אך מצד שני, מסיבה זו עצמה, כיוון שהאהבה בין אח לאחותו היא טבעית, הרי אין באהבה זו צמאון וכלות הנפש, ואין כאן איחוד מושלם, כי אלה הם גופים נפרדים.

לעומת זאת האהבה הנוצרת בגוף והנפש הבהמית ועל-ידי זיכרון, דומה לאהבה שבין איש לאשתו – אשר אמנם ייתכן בה פירוד, כי אין זו אהבה טבעית מעצם היוולדם, אך דוקא בה יש צמאון וכלות הנפש, והאיחוד הנגרם באמצעותה הוא איחוד מושלם, עד אשר הם נעשים כגוף אחד.

וזהו ההוראה הנלמדת מדרכו של אברהם, שה„פרנסה“ היא ב„זכותא דאתתיה“^{25*} – שרה: שיא ושלמות התעלות הנשמה נגרמת כאשר „שולחים“ את הגוף לירידה ול„התלבשות“ בעניני עולם הזה, בדומה²⁶ למצרים, ואף לבית פרעה. וכיוון שמטרת הירידה היא ההתעלות, על-ידי זיכרון הגוף והנפש הבהמית וחלקו בעולם, הרי מובן, ש„לא יכלון לאענשא ליה“, שלא נגרמת הדרדרות בנשמה, וכן „לא יכלו לחייכא בה“ – הגוף אינו שוקע ח"ו ב„קליפת”

ריש ע"ג. לד, סע"א. אוה"ת אמור ע' קמט ואילך. ד"ה ולאחותו הבתולה תרכ"ו, תרכ"ט. ועוד. המשך תער"ב ח"ב פרק תו"ת. (נעתקו בספר הערכים-חב"ד ח"א ע' רנט"ס. ע' שצה"ו. ע' תקו"ח).

(25*) ראה ב"מ נט, סע"א שאין ברכה מצוי בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברהם הטיב בעבורה.

(26) ראה תניא פל"ז (מ"ח, א) שירידת הנשמה לעוה"ז היא „בח" גלות ממש“.

מו.

כמדובר כמ"פ, אַז ס'איז שוין „כלו כל הקצין“, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האט מודיע געווען אַז מ'האט שוין תשובה געטאַן, און מ'האט שוין אויך „צוגעפּוצט די קנעפּ“, און לויט אַלע סימנים איז דורנו דער דור האחרון פון גלות ובמילא דער דור הראשון פון גאולה. ועפ"ז איז מובן, אַז ס'איז אַן ענין שהזמן גרמא – אַז מ'זאָל זיך גרייטן בפועל צו „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך“, תיכף ומיד ממש.

. . . ע"פ המדובר לעיל, אַז בדורנו זה במיוחד (דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה) שטייט בהדגשה יתירה די עבודה פון „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך“, וקנין כל העשר ארצות – איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס דאַרף זיך לכל לראש אַפּשפּיגלען אין דער עבודה מעין זה פון אידן, דורך דעם וואָס ער איז מוסיף אין לימוד התורה, ניט נאָר לויט זיינע ג' מוחין השייכים למדות, נאָר אויך ג' מוחין בעצם. וואָס דאָס איז במיוחד – דורך מוסיף זיין אין לימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²⁷), כולל – בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

(משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ראה גם שיחת ח' חשון שנה זו.

כמדובר כמה פעמים שכבר „כלו כל הקצין“, וכ"ק מו"ח אדמו"ר הודיע שכבר עשו תשובה וגם את „הכפתורים כבר ציחצחו“, ולפי כל הסימנים הרי דורנו הוא הדור האחרון לגלות ובמילא הדור הראשון לגאולה. ועפ"ז מובן שזהו ענין שהזמן גרמא – להתכונן בפועל ל"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד ממש.

...על פי המדובר לעיל, שבדורנו זה במיוחד (הדור האחרון בגלות והדור הראשון של הגאולה) ישנה הדגשה יתירה על העבודה ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל עשר הארצות – הרי מובן שהדבר צריך להשתקף („אפשפּיגלען“) לכל לראש בעבודה מעין זה של יהודי, על ידי שהוא מוסיף בלימוד התורה, לא רק לפי ג' המוחין שלו השייכים למדות. אלא גם ג' מוחין בעצם. שזהו במיוחד – על ידי שיוסיף בלימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²⁷), כולל – בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

בשורת הגאולה

מה.

יש לעורר עוה"פ (כפי שאמרתי כמ"פ) שהרבנים צריכים לפרסם הפסקי-דין ש"כלו כל הקיצין", ובנוגע לתשובה (כהמשך דברי הגמרא, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה) – כבר עשו תשובה (כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמ"פ שכבר עשו תשובה, וכבר השלימו כל עניני העבודה), ועתה נשאר רק הענין דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

... אין מה לחכות יותר, כיון שכבר סיימו כל עניני העבודה, וכבר עשו תשובה, ואין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. – אין הדבר תלוי אלא בתשובה" ה' לפני משך זמן, אבל עכשיו (לאחרי שכבר עשו תשובה) אין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. כל מה שצריך זה שיבוא משיח בפועל ממש, "מראה באצבעו ואומר זה", זה משיח צדקנו!

... והעיקר – שיהי' כן בפועל ממש, באופן ש"מראה באצבעו ואומר זה", ותיכף ומיד ממש, כפי שהנני חוזר ומדגיש כמ"פ שלא זו בלבד שסוף הגאולה לבוא, אלא שהגאולה עומדת כבר על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת ויסחוב את הגאולה לתוך החדר!!

(בעת ביקור הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א, ו' חשוון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה תענית בסופה. שמור"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

הטומאה, אלא להיפך, שניהם מתעלים מעלה מעלה.

ה. גילוי מעלת האשה (בינה)
דוקא על-ידי השפעה מאיש
(חכמה)

אך יש להבין: כל עניני התורה מדוייקים ביותר, ואם "הרוח בגינה ממונא לשאר עמין" – זיכור הניצוצות והתעלותו של אברהם הם ב"זכותא דאתניה" – בזכות שהיא אשתו – כיצד ייתכן שבפועל הגיע הרוח דוקא על-ידי²⁷ כך ש"אמרי נא אחותי את", כפי שאברהם מדגיש בדבריו "למען ייטב לי בעבורך" על-ידי דבריה "אחותי את"?

ובדומה לכך בעבודה הרוחנית של הנשמה והגוף: עיקר ההתעלות אינה נגרמת על-ידי דרגת "אחותי", על-ידי עבודת הנשמה עצמה, אלא דוקא על-ידי עבודה מסוג של "אשה", עבודה באמצעות הגוף, כדלעיל. ומהו החידוש של דרגת "אחותי" בעבודה הרוחנית, וכמובא בתורת החסידות²⁸, שכוונת דברי אברהם "אחותי"²⁹ היא לאהבה הטבעית של הנשמה, כדלעיל?

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את דברי הזהר בתחילת הענין שלעיל³⁰: "רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לאביו (=לראות את אביו) והוה עמי" (=היה עמו) רבי אבא. אמר רבי אבא: נימא מלין דאורייתא וגזיל (=נאמר דברי תורה ונלך). פתח רבי אלעזר ואמר: אמרי נא אחותי את, האי קרא קשיא (=פסוק זה תמוה)", כמובא לעיל.

ומבאר אבי מורי בהערותיו על ספר הזהר³¹: "התחיל לדרוש בזה הפסוק דוקא כי

זה אמר אברהם בעת שהלך בדרך למצרים עם שרה, ורבי אלעזר ורבי אבא הם על דרך אברהם ושרה, כי אברהם ושרה הם בחינת אב ואם כו' וכמו כן רבי אלעזר הוא בחינת חכמה ורבי אבא בחינת בינה כו', אם כן הליכתם בדרך הוא על דרך כמו הליכת אברהם ושרה בדרך ואברהם אמר אז אמרי נא אחותי את, לכן התחיל רבי אלעזר גם כן לדרוש בהפסוק הזה".

ויש לומר, שבא ללמד ונמצא למד: ממהות הדברים אצל רבי אלעזר עם רבי אבא, בחינת אבא ואימא – חכמה ובינה – ניתן להבין יותר לגבי אברהם ושרה, נשמה בגוף:

בסדר ה"ספירות" מקבלת ספירת הבינה את השכל והרעיון מן החכמה³², אך דוקא על-ידי ירידת הרעיון לדרגת הבינה באופן של הסבר והבנה ופירוט לפרטים ולפרטי פרטים³³, נוספת מעלה בעצם הרעיון, שלא היתה ברעיון עצמו כפי שהיה בדרגת החכמה.

הסיבה לכך היא, משום שלבינה יש שורש נעלה יותר בכוח המשכיל של הנפש מאשר החכמה, ולפיכך מתחדש משהו בחכמה באמצעות הבינה.

אך המעלה שגורמת הבינה בחכמה, אפשרית רק לאחר שהבינה מקבלת את הרעיון מהחכמה, ועל-ידי כך מתגלה בבינה שורשה הנעלה מחכמה, ובאמצעות זאת נוספת מעלה ברעיון של החכמה.

ובדומה לכך לגבי איש ואשה, כפי שמוסבר בהרחבה³⁴ בענין של "בינה יתירה

(32) בהבא לקמן ראה תו"א ריש פרשתנו. תו"ח שם (פא, ב ואילך). אוה"ת שם (כרך ד תרצ, ב ואילך. כרך ו תתרעג, א ואילך). המשך מצה זו תר"מ פל"ח. וראה המשך תרס"ו ע' עז ואילך. ד"ה מעין גנים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א ע' 404 ואילך). ובכ"מ.

(33) להעיר מענין הרבה למדתי כו' ומתלמידי יותר מכולם (תענית ז, א). דבכמה פרטים א' שווה ב' מחולק מנדו"ד.

(34) ראה ד"ה שמח תשמח תרנ"ו בתחלתו. ד"ה יו"ט של ר"ה וד"ה יחינו תרנ"ט. ובכ"מ. וראה המשך תרס"ו שם. ע' תד ואילך. ע' תקכו. ועוד.

ולפיכך אמר רבי אבא „נימא מלין דאורייתא“, כי כדי להשפיע בעולם יש צורך בשאיבת כוח וסיוע מתורה אור⁴⁰.

כפי שדובר מספר פעמים⁴¹ על כך, שהכוח לעבודת ה„בירורים“ של בעל עסק, להפיכת העולם לדירה לה' יתברך, אינו נובע רק מלימוד התורה בתחילת היום, בהליכתו מבית הכנסת לבית המדרש⁴² (ולאחר מכן „הנהגה כהם מנהג דרך ארץ“⁴³), אלא גם בעת העסק עצמו, יש צורך בסיוע ושאיבת כוח מתורה אור, צריכה להיות מורגשת בו מעלת התורה⁴⁴, ותחושה זו גם מביאה אותו לידי „גניבת“ זמן משעות טיפולו בעסק לצורך לימוד התורה.

ולכן אמר רבי אבא לרבי אלעזר, הקרוי על שם „אלקי אבי בעזרי“⁴⁵, שבהליכה בדרך עצמה יש צורך בעזרה מלמעלה הניתנת על ידי „נימא מלין דאורייתא“, גם בהימצאם בדרך,

ועלידי כך מתגלה המעלה של „בירור הניצוצות שבעניני העולם – הליכה בדרך – הפיכת העולם לדירה לה' יתברך – על פני העבודה של לימוד התורה כשלעצמה.

2. גילוי מעלת הגוף (שרה) מביאה לגילוי מעלת הנשמה (אברהם)

לפי זה מובן גם לגבי אברהם ושרה, וכן לגבי הנשמה והגוף:

בעת ההליכה בדרך, ירידה למצרים, לגלות⁴⁶, וכן בירידת הנשמה לגוף בכלל, יש

(40) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 194. לקו"ש ח"ח ע' 353.
(41) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 112. ע' 122. ועוד.
(42) ברכות סד, א.
(43) שם לה, ב. וראה שו"ע אדה"ז אור"ח סקנ"הקנו.
(44) שעי"ז מלאכתו ארעי.
(45) יתרו יח, ד.
(46) אשר מצרים הוא שורש לכל הגלויות שלכן כל המלכיות נק' ע"ש מצרים (ב"ר פט"ז, ד. ר"ה קול דודי תש"ט).

ניתנת באשה יותר מבאיש³⁵, שלמרות שהולד בא דוקא עלידי השפעת הטפה של האיש, הרי התהוות הולד היא דוקא עלידי האשה. אך כיון שמעלת האשה היא פנימית ובהעלם, היא ניתנת לגילוי רק לאחר שהיא מקבלת את ההשפעה מן האיש.

ועלידי כך יורד גילוי אור עליון מלמעלה גם לאיש, ואף ברכה הכוללת את שניהם יחדיו: „זכר ונקבה ברא אותם ויברך אותם אלקים ויאמר להם פרו ורבו...“³⁶.

1. גילוי המעלה של עבודת הבירורים דוקא לאחר שאיבת כוח מלימוד התורה

בדומה לכך הוא ההסבר גם בענין הנ"ל של רבי אבא ורבי אלעזר:

מהות הליכתם בדרך היא ירידה כדי לזכך את עניני העולם, וכפי שידוע בפשטות שאצל רבי אלעזר, בנו של רשב"י, ואצל רבי אבא, מחברי רשב"י, היתה „תורתם אומנתם“³⁷ – מנותקים מעניני העולם, והליכתם בדרך – ואפילו לצורך „למחמי לאבוי“³⁸ – היתה הפסקה וירידה – יציאה מהמעמד והמצב שלהם³⁹.

(35) נדה מה, ב.
(36) בראשית א, כזכח.
(37) בנוגע לרשב"י וחביריו – ראה שבת יא, א. טוש"ע (וידאה"ז) אור"ח סו"ס קו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ד"ה.
(38) ראה ירושלמי ברכות פ"א סה"ב, שבת פ"א סה"ב: ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. וכבר נת' במ"א שכי"ה גם להבבלי, שהרי אין סברא לומר שפליג על הירושלמי בענין של מציאות, האם הפסיק רשב"י לעשות סוכה כו'.
(39) עפ"ז (וע"פ ההערה שלפנ"ז) יש לבאר השייכות המאורע דר"א ורבי אלעזר לירידת אברהם ושרה למצרים גם ע"פ נגלה וכפשוטו: כמו שאברהם מצווה שנצטוו עלי' אז ה' „לך לך מארצך גו' אל הארץ גו'“ – לילך לא"י, ואעפ"כ כאשר „ויהי רעב בארץ“ הפסיק ע"פ דין (וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ט, וש"ג בכס"ט) מקיום מצוה זו וירד מצרימה, כלשון רש"י „משיאו לצאת ממנה“, עד"ז ה' בר"א ורבי אלעזר, שאף שתורתן אומנתן ואין מפסיקין אפילו לתפלה (ראה בהמסומן בהערה 37), הפסיקו לעשיית מצוה שאינה עיקר עסקם.

(* כדמוכח מזה שאמר ר"א בתחלת ההלכה „נימא מלין דאורייתא“.

צורך באמירה – בהשפעה – של אברהם לשרה – של הנשמה לגוף.

השפעה זאת מתבטאת ב„אמרי נא אחותי את“, שהגוף יחוש בדרגה של „אחותי“, מעלת העבודה וגילוי אור הנשמה. ועלידי כך תתבצע לאחר מכן כראוי העבודה הרוחנית מהסוג של „אשה“, מעלת הגוף כשלעצמו, הנעלה בשרשו מן הנשמה; מתגלה המעלה בדרגת „אשתי“ (– עבודת הגוף) על פני „אחותי“ (– עבודת הנשמה).

וזה גורם להתעלות גם בנשמה „למען ייטב לי בעבורך“, ש„מאן דזכי באשה משכלת זכה בכולה“, פרנסה בזכות אשתו.

בסגנון שונה קצת: באמצעות עבודת הנשמה בגוף ועלידי הגוף בחלקו בעולם, שהגוף כשלעצמו הוא „חומרי הנדמה

(47) תניא פמ"ט.
(48) תניא שם. תורת שלום ע' 120 ואילך.
(49) ראה המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. המשך תרס"ז ע' תקכח. ועוד.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד